

Ofriðurin.

Týsdagin settu Japanararnir allar kreftur inn til ein avgerandi bardaga í Norðurkina, og teir móttu harðari og mannligari mótsöðu. Hesin bardagi er hin stórsti, sum verið hevur í Asiu, síðan kríggið millum Japan og Rusland í 1905.

Mannafallið var ræðuliga stórt. Kinamenn máttu víkja, men nakar avgerandi sigur fyri Japanararnar varð hesin bardagi ikki. Teir ætlaðu at fáa hin kinesiska herin innibýrgdan, so tað skuldi vera lætt at gera kál av honum — men henda ætlan eydnaðist bert deilvís — teir fingu 100.000 kinesiskar soldáttar í klemmuna.

Kinamenn aka stóðugt undan á hesum vígvøllum.

Støðan við Shanghai er óbroytt.

Grásjúka.

Ein dagin, eg kom inn til doktarin, mótti eg einum manni; hann kom út haðani og sá heilt forstýraður út.

Eg spyrji doktarin, hvat manninum feilar.

Jú, sum so mangur annar er hann nógv angripin av Grásjúku.

— Grásjúku?

Ja, tað er »Jarðareformurin«, ið er sligin teimum í høvdið, og tað var nakað, meg altíð vardi, tí vildi eg hava sinnissjúkrahusið bygt sum skjótast. Sjúkan er national, tí megu vit hava eitt hús her, hvor hesir armu menn kunna fáa innivist.

Henda sjúka týggjar sær á ymiskan hátt, tað eru serliga minni góðir jarðamenn, spekulantar og fólk, ið ikki unna øðrum manni at liva, ið sjúkur blíva, og endar tað altíð við, at teir verða heilavillir. Til dømis hesin, tá mótti, hann er gamalur drongur, hevur til arbeiðis at vaggja børnum. Hann trýr, at hann er ein slags lærari og stuttligur; hann er eisini farin at skriva í bløð. »Guð hjálpi honum, hann er spræður.«

Eg legði hesum neyðarmanni til ráðar at taka ein spón av súrum landi á fastandi hjarta, vátta umslag um búkin og ganga dúgliga til neytar. Men hann kann ikki mjólka, tí tá ið »riðurnar« koma á hann, kann hann koma at slíta burtur undan kúnum.

Barnastarv og einsemi toir hann ikki, tí Gráabók glyklast altíð fyri honum og ger hann heilt óskikkaðan til nakað virkligt arbeið. Ja, ja, hann var ein fittur drongur, men gakk nú.

Ein annar práður maður var her, hann hevði fingið genir, men tær skar eg honum. Ein kom við fullum føvninginum av pappírnum, har bert var skrivað stór tøl og orðið »provisjón«. Hesin maður skríggjaði »leigustræðir«. Hvat fær man so í provisjón? Tað verður skjótt tað sama við skipum og øllum øðrum.

Ja, fyrsti apríl verður nokk ein skaðadagur, um vit einki

hús fáa til hesar vanlukku menn. — Hálvt verk!

Man kemur at hugsa um so mangt, sum til dømis ein dagin, tá kom eg til at hugsa um Pætur bónda, hann ger altíð lútin til seyðavaskið ov veikan. Er tað stuttligt at vera forlís í hansara hagaparti? — Hálvt verk.

Doktarin hevur so satt grein í sínum máli.

X.

Kunnleiki.

At fólk søkja sær kunnleika í teim ymsu greinum, sum teir torva og lystir, og sum nátiðin tað krevur, er beint og natúrligt. Lættari fellur virkið teim lóru heldur enn teim ólóru.

At foroyskar kvinnur í húshaldsvirki ikki eru so frammarlaga sum kvinnur í øðrum londum, er eingin last; her hava jú eingir tilfikir skúlar verið at kalla til nýliga. Tíðin er broytt; nú kunna kvinnur læra alt, sum tær vilja her í oyggjum okkara. Framsýningarar seinastu ólav-søku her í Havnini sýndu tað gílla. Ta á Háskúlanum sá eg ikki, men hon er av teim, sum hana sóu, umtalað sera væl — royndar eru tær lærarinnurnar væl lærar og duga sítt virki, eins og ploggin sýna, tey, sum seld eru og verða í myndastovuni beint móti Sam Olsens handli. Hina á Franciskanar systuranna skúlanum sá eg. Aldri kundi eg hugsa mær, at næmingar á nokrum húshaldsskúla kundu læra so mikið eitt skeið — bert 3 mánaðir — sjálvt um hesin skúli er á hædd við bestu útlandsku skúlar. Maturin, seymingin, onnur kunstarbeiðir og sjálvt blómurnar var alt prýði í áskoðaranna eygum og næminganna heidur.

Tað er heldur einki at siga til, um fólk fara uttan oyggja at søkja sær mentun og kunnleika, tá ræður eru til tess. Og unglingar hava eisini gott av at koma burtur, um teir eru vaksnir til tess. Men at fara á útlandsku skúlar, sum einki eru betri en hesir, tað er eins og at fara yvir um ána eftir vatni. Læran á systur skúlanum kostar ikki meira við upphaldi en ferðirnar út og heim aftur.

At koma burtur. Í flestum tilfellum er tað at koma frá bygdum á skúlar í Havnini eins gott bæði heilsu- og mentunarlaga sum til útheimsins. Fólk, sum búgva í Havnini, hava tann mun fram fyri hini, at tey peningaliga sæð kunna koma lættari til læru sína. Vónandi sýna foroyskar kvinnur hesum skúla ta vælild, hann eigur skylt, við at fáa sær á honum tann kunnleika, sum teim torva. Tað sama er at siga um hinar.

Tað er sagt, at Foroyingar eru næmir og vilja læra. Hvi er tá ofta so fáir næmingar á Foroya Fólkaháskúla? Eg veit av egnum royndum, at hesin skúli er bæði biligur og góður. Nógvir drongir hava tí verri lítið og einki at gera um veturin. Hvi

so ikki fáa sær tá tann kunnleika, teim torvar? Nokur siga, at Háskúlin er sjálvstýrskur — ja, tað er kanska eisini lítið at siga til, um tey ikki vita betri. Av skúlanum eru bæði sambandsmenn, sjálvstýrismenn og socialistar komnir.

Húsbúnyttuskúli hevur nú nokur ár verið í Havnini. Henda skúla hava kvinnur og menn vitjað í hóptali, og er hann í sparsemi hentur og annars sera góður.

Skiparaskúlin er bæði í næmingatali og lærdomi eitt prýði í oyggjunum.

Handilsskúlin í Havnini hevur enn ov fáar næmingar. Tað er kanska at byrja við eins gott; skúlin er nýggjur, hevur lítlan og ongan stuðning enn, lítið pláss og er stovnaður við nakra fáa, góða manna ábyrgd. Vónandi verður teim takkað og sýndur heiður, soleiðis, at hesin skúli veksur í stórum; trongja Foroyingar mentun, so kann tað tí verri sigast um handilssveinar í handilsvitskapi í samburði við tað, sum kreivast handilssveinum uttan oyggja. Tað verði okkum so fyrigivið; her hava eingir tilfikir skúlar verið. Men nú er hann komin. Tey, sum læra, fara hikið fram um hini.

Studentaskúlin er komin, og nógvir næmingar vitja hann straks, sum beint og rímligt er; tað er avgjort bilgari at læra her heldur en uttan oyggja, har fá hava ráð at fara. Verði hann væl komin.

Hitt er annað mál, at ov nógvir læra til skiparar, lærarar og studera; oll fáa ikki pláss. Men læran er góð og lott at bera og kann ikki metast í pengum.

Annars eru aðrir bæði góðir og bilgiri kvøldsskúlar, so fólk hevur høvi til at fáa sær tann kunnleika, teim torvar, og sum tíðin tað krevur, og tey hava gott av.

N. A. Eidesgaard.

Sponsku børnini.

Leingi hevur tað verið talan um at hýsa nokrum sponskum børnum í Foroyum og niðri í Danmark.

Meðan ein kan ganga út frá, at tað verður av ongum, at sponsk børn koma til Foroya — hóast vilji Foroyinga til tess sýndist góður — so koma nú børn til Danmarkar úr Spaniu. Tey fyrstu koma nú miðviku-dagin og síðan koma fleiri aftrat.

Vápnagoymslur.

Í Paris hevur politiið fingið frænir av, at menn hava tikið seg saman og gjørt eitt ólógligt felag eftir besta militera sniði. At teir fingu illgruna um hetta skyldast, at teir frættu frá størum ólógligum vápnakeypi.

Limir felagsins hoyra allir til hograflokkarnar. So ein kann gruna, hvat teir hava í hyggju,

nú arbeiðararnir sita við ræðið í Fraklandi.

Í goymslum felagsins fann politiið hópin av vápnum og 17 kassar við sprengiknøttum.

Bert 4 av limunum eru fastsettir enn, men politiið arbeiðir við ágrýtni, so óivað verða teir fleiri enn.

Hetta felag sigst einki at hava at gera við bumbaúlopini, ið fóru fram fyrr í vikuni. Tey skyldast óivað anarkistum.

Tíðindi.

Heimkomin skip.

Av Eysturlandinum eru heimkomin Sigurfarið 370 skpd. og Zealous 17.000. Undan Bjarnayoni: Mazeppa 27.000, Bodasteinur 36.000 og Atlantic 43.000. Úr Grønlandi: King Arthur 75.000, Energy 32.000, Sjana 62.000 og Sæborg 700 skpd.

Sofus Gjoeveraa

kom til Hetlands í øllum góðum seinasta mánaðag. Haðani ætla hann víðari til Noregs og Danmarkar so skjótt hann heldur vera líkindi.

Hvalaveiðan.

Igjákvöldið fekk »Falkur« ein hval. Við Áir eru nú komnir 54 hvalir, »Falkur« hevur 33 og »Heykur« 21.

„Ísafold“

fór í fyrradagin inn á Skálafjørð at reinsa ketil. Tað hevur verið talan um, at hann skal í Eystursjógvinn at sigla, men tað er óvist at tað verður til nakað — enn er einki avgjort.

Men fyrsti túrun verður vist til Hamburg við fiski.

Tórshavnar havn.

»Fantoff« kom hósdagin við 1200 tonsnum av kóli og koks til V. Lützen.

»Lovøye« kom í gjár við 160 standard av víði til Balslev & Co.

»King«, eykadamparin hjá Skipafelagnum kom í gjár seinrapartin úr Hamburg og Hull.

Havnar Bio.

Í kvøld verður vístur filmurin »Inspiration«, ið er ein hugtakandi mynd frá Neapel í miðöldini.

Búnaðarnevndin fyri Suðurstreymoy.

»Havnar búnaðarfelag« hevur einst um at innstilla Vilb. Tórshøim, Havn, Johs. Dalsgaard, Hoyvik, J. A. Wang, Kalbak, og sum tiltaksmenn Viggo Christensen, Havn, Viggo Lützen, Norðadali og Poul Wang, Kalbak.

Septembersjúkan ella nátasjúkan (?).

Í septembermánaða nú tey seinastu árinu hevur gingið ein ring lungna- og hálsasjúka. Tað hevur næstan ikki grett, at nakrar dagar aftaná at nátaveiðan er byrjað, er sjúkan komin. Tað hava helst verið konur, ið rámaðar hava verið, og er tað hent, at tær hava verið við barn, eru tær allar næstan uttan undantak sigldar av.

At sjúkan gongur aftur til at kalla ávísu viku, hevur elvt monnum at gitt uppá ymiskt,

har ímillum at tað er samband ímillum sjúkuna og nátaveiðuna.

Sjúkan hevur rásað mest sunnan fjarda. Hetta ber ímóti tí, at nátaveiðan ella rættari náta er orsøkin til sjúkuna, tí menn veiða ikki í minni muni norðanfjarda. Ein kundi kanska so gitt, at tað er ein særlig sjúka ímillum sunnanfjardarnáttar. Men henda gitan tykist heldur ikki at halda, tí streymurin ber jú sunnanfjardarnáttar norðeftir, har ið teir so verða slignir.

Yvaleynt man orsøkin til hesa herviligu sjúku vera at finna í øðrum umstøðum enn nátaveiðuni.

26 oyru

sigist at verða uppá kg fyri fiskin, ið seldur varð í Grønlandi — tann hægsti prisur, ið givin er har uppi. Hetta úrslit skuldi ikki verið nakað óálitis-prógv til útflutningsfelagið.

Á máli er millum manna,

at menn venta 36 oyru fyri kg av tí heimkomna stóra grønlenska fiskinum. Ein eftir umstøðunum sera góður prisur, um hann nú kemur at fáast.

Tekin eru til, at grønlandsveiðan kemur til at fáa balansa í fiskivinnudriftina í ár.

Sum frætt er frá skipum okkara hevur Grønland roynst so væl í ár, at ársveiðan hjá øllum skipunum verður yvir miðalár við góðum suðurlandsfiskiskapi. Tá ið her aftrat kemur, at prisirnir, ið fingnir eru, liggja væl omanfyri tað, ið givið er fyri fiskin tey seinastu árinu, hevur ein grund til at vóna, at Grønland kemur at bota tapið í vár og meira til.

At hesir prisir eru fingnir, og at skipaflothin í heila táknið kom út aftur, skyldast fyrst og fremst landsskipanini av fiskasøluni og lánivíðurskiftinum. Hetta eigir ikki at loynast, sjálvt um onkur annar vil gera órðvísu burtur úr hesari skipan og reguleran av tí privata íntativinum.

Ódn.

Ónsnátina var tilíkt óveður, at skaði spurdist burtur úr ymsastaðni. Soleiðis sleit motorbátur í Sandvík og dreiv á land og sorlaðist.

Báturin segðist at verða ótryggjaður — tað verður tessvegna stórt tap fyri eigin, Jákup Jacobsen í Hólum.

Skaði.

Tað er neyvan ár, ið eingin foroyiskur fiskimaður setur lívið til í starvi sínum — og tíverri eru stundum fleiri skipsmanningar farnar í senn.

Nú skipini leita móti vetrarleguni frættist, at eitt teirra, »Zealous«, hevur mist tveir menn. Skipið kom sunnundagin á Fuglafjørð við hesum sorgarboðum. Teir høvdu gott 100 fjórðingar úr Foroyum fingið ein sjógv, ið sorlaði báðar bátarnar og tók triggjar menn yvir borð. Ein teirra varð tó av einum tilfelli sligin inn aftur á